

MEDALII INEDITE CU SUBIECTE DIN DOMENIUL MEDICINEI AFLATE ÎN COLECȚIA MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE

de SIMONA BOICESCU

În expunerea ce urmează ne-am propus să prezentăm câteva medalii acordate unor tineri medici pentru întocmirea celei mai bune teze de doctorat între anii 1905-1911.

În anul 1902 a fost bătută o medalie jubiliară a Facultății de medicină din București, dedicată de către studenții acestei facultăți profesorilor lor, în semn de recunoștință. Descrierea acestei medalii apare în "Buletinul Societății Numismatice Române" din acea perioadă¹.

Tot din aceeași sursă, aflăm însă că Facultatea de medicină din București a hotărât să ofere în fiecare an câte o medalie de aur celui mai bun student care a obținut titlul de doctor în medicină². Fondul pentru baterea acestor medalii urma să fie acordat de către decanul Facultății de medicină.

Societatea Numismatică Română a preluat sarcina baterii acestor medalii. S-a hotărât să fie emise câte o medalie de aur și câte două medalii de argint, care trebuia să rămână copii la facultate. Având în vedere mediile de care dispunem, sîntem îndreptățiți să credem că inițiativa de a acorda o medalie celei mai bune teze de doctorat s-a lărgit ulterior, pentru că au fost acordate și medalii pentru teze de doctorat ce au obținut doar mențiuni.

Pentru toate medaliiile aversul urma să fie identic, reprezentînd clădirea Facultății de medicină din București. Pe revers se înscriseră numele premiantului, anul în care a obținut titlul de doctor în medicină și numele decanului facultății.

În "Darea de seamă asupra mersului Societății Numismatice Române în perioada 1903-1909", publicată în "Buletinul" Societății din anul 1910, la capitolul II, intitulat: "Asupra medaliilor bătute de Societate" sînt menționate date în legătură cu mediile amintite. Astfel, la punctul 2, se consemnează: "Societatea, din anul 1906, furnizează decanului Facultății de medicină câte o medalie de 18 karate, pe care decanul o dă ca premiu celei mai bune teze de doctorat din fiecare an, dintr-un fond lăsat de comerciantul Christescu"³.

În această dare de seamă sînt consemnate pe ani sumele primite de la decanul facultății și costul medaliilor bătute de Societate. Din 1906 pînă în 1912 s-au primit de la decanul facultății câte 500 de lei pe an pentru câte o medalie de aur.

Societatea Numismatică Română a ales ca executoare a acestor medalii fabrica de la Stuttgart. Numele gravurilor Wilhelm și Mayer

din Stuttgart sînt înscrise pe aversul fiecărei piese. De cîteva ori, însă, în loc de medalii de argint au fost bătute medalii de bronz și plumb.

1. Medalia doctorului George Vrabie este prima pe care o prezentăm. Pe avers este înscris semicircular : FACULTATEA DE MEDICINA, iar în exergă, orizontal : BUCURESCI. Aversul reprezintă clădirea Facultății de medicină. Aversul, așa cum am mai amintit, este identic pentru toate medalioanele, așa că nu îl vom mai prezenta de acum înainte. Reversul medaliei lui Vrabie este simplu, conținînd doar o inscripție pe 12 rînduri : FUNDATIA / ALEXANDRU CHRISTESCU / COMERCIANT / /LUI/ GEORGE VRABIE / PENTRU TEZA DE DOCTORAT IN MEDICINA/ CEA MAI MERITORIE/ANUL SCOLAR 1904-1905 / DECAN / PROFESOR DR. N. MALDARESCU".

Medalia este din plumb, cu diametrul de 50 mm ; gravori W. & M. St. Nr.inv. B II-5.

Tot din anul universitar 1904-1905 sînt două medalii acordate ca mențiuni pentru tezele de doctorat în medicină. Pe acestea nu figurează numele lui Alexandru Christescu.

Medaliile au fost acordate una lui Ion Petrini-Paul, cealaltă lui Pompei Gh. Samarian.

2. Medalia lui Ion Petrini-Paul are aversul identic cu cel al medaliei lui George Vrabie. Pe revers legenda este pe 9 rînduri orizontale : "LUI / ION PETRINI-PAUL / MENTIUNEA IP^a / PENTRU/TEZA DE DOCTORAT IN MEDICINA / ANUL SCOLAR 1904-1905 / DECAN / PROFESOR DR. N. MALDARESCU / ".

Medalia este din metal comun, cu diametrul de 50 mm, gravori W. & M. St.Nr.inv. B II 343.

3. Pompei G. Samarian (1879-1942) a primit tot mențiunea a II-a pentru teza de doctorat, de aceea medalia sa este, cu excepția numelui, bineînțeles, absolut identică cu medalia lui Ion Petrini-Paul, prezentată mai înainte. Medalia este din plumb, cu diametrul de 50 mm, gravori W. & M. St. Nr.inv. B I 4.

Pompei G. Samarian, care devine apoi medic practician în orașul Calărași, prin lucrările sale deosebit de bine întocmite, cu o bogată documentație arhivistică, poate fi considerat unul dintre clasicii istoriografiei medicale românești. Două dintre lucrările lui Samarian : Ciuma în trecutul românesc, o colecție de documente privitoare la istoria ciumei în țara noastră, publicată în 1932, precum și cele trei volume scrise între anii 1935-1938, avînd ca titlu Medicina și farmacia în trecutul românesc, au fost premiate de Academia Română. Pompei Samarian a mai alcătuit de asemenea un Corpus de documente pentru istoria meșteșugului medical și a sănătății publice în provinciile istorice ale României⁴.

În anul universitar 1905-1906, sub decanatul marelui chirurg Thoma Ionescu, medalia pentru cea mai bună teză a fost acordată lui George A. Ionescu.

1

2

3

4

5

4. Medalia lui George A. Ionescu are aversul identic cu cel al medaliilor prezentate mai sus. Pe revers, între două ramuri de lauri este inscripția pe 10 rânduri: "FUNDATIUNEA / ALEXANDRU CRISTESCU / COMERCIANT / LUI / GEORGE A IONESCU / PENTRU / TEZA DE DOCTORAT IN MEDICINA / CEA MAI MERITORIE / ANUL SCOLAR 1905-1906 / * / DECAN PROF. Dr. T. IONESCU".

Medalia este din bronz, cu diametrul de 50 mm, gravori W. & M. St. Nr. inv. B II 1210.

5. Doctorul Gheorghe Botez, devenit mai târziu colonelul dr. Botez (1180-1934), a obținut în anul universitar 1906-1907 medalia pentru teza de doctorat. Aceasta este prima medalie de argint de care dispunem. Are aversul identic cu medaliile descrise până acum, iar pe revers, între două ramuri de lauri legate în partea de jos cu o panglică, legenda: "FONDATIUNEA / ALEXANDRU CRISTESCU / COMERCIANT / LUI / GHEORGHE BOTEZ / PENTRU TEZA DE DOCTORAT / IN MEDICINA CEA MAI MERITORIE / ANUL SCOLAR 1906-1907 / DECAN / PROFESOR Dr. T. IONESCU".

Afară de materialul din care este confecționată, medalia nu se deosebește de cele prezentate anterior, având aceleași dimensiuni și aceeași gravori. Nr. inv. B II 1231.

Gh. Botez publică în 1907 lucrarea Tratat despre cancerul mamar, pentru care i se acordă premiul Academiei Române în anul 1908.

Următoarele patru medalii pe care le vom prezenta sînt toate asemănătoare, acordate pentru cea mai meritorie teză de doctorat în anii 1907-1908, 1908-1909, 1909-1910 și 1910-1911, decan fiind profesorul dr. Thoma Ionescu.

Pe medalii apare ca și până acum pe revers în primele trei rânduri numele donatorului fondului din care au fost executate: "FUNDATIUNEA / ALEXANDRU CRISTESCU / COMERCIANT". Ele sînt executate din argint, avînd toate diametrul de 50 mm, gravori W. & M. St.

6. Medalia din anul școlar 1907-1908 a fost acordată dr. Amza Jianu, care a devenit celebrul chirurg de mai târziu.

Medalia este din argint, cu diametrul de 50 mm, gravori W. & M. St. Nr. inv. B II 1262.

Amza Jianu (1881-1962), alături de Daniel Danielopolu, Victor Gomoiu și Gh. Băltăceanu, este unul dintre membrii pleiadei de tineri deosebit de valoroși ce se vor afirma în perioada interbelică, continuînd opera marilor lor predecesori.

Elev al lui Thoma Ionescu, Amza Jianu va activa pînă în anul 1920 la Iași, conducînd una din cele două clinici chirurgicale de la Spitalul Sf. Spiridon. În 1920 se transferă la București, fiind numit la 15 februarie medic primar la Spitalul Colțea. Se ocupă de rezolvarea cazurilor de neurochirurgie. Școala de chirurgie formată de Amza Jianu a desfășurat o activitate bogată, adunînd o serie de

elevi foarte dotați, deveniți azi celebre personalități chirurgicale⁵.

7. Medalia lui Daniel Danielopolu este identică cu cele de mai sus, cu excepția numelui. Este din argint, având diametrul de 50 mm, gravori W. & M. St. Nr. inv. B II 1283.

Daniel Danielopolu (1884-1955), fiziolog și clinician, precursor al ciberneticii, urmează Facultatea de medicină la București, obținând medalia pentru teza de doctorat în anul universitar 1909-1910. Pregătirea clinică și-o desăvârșește sub influența cardiologului Christea Buicliu, pe care și va succeda la catedră în 1918⁶.

Între anii 1907-1916 este asistent în cadrul școlii dr. Ion Cantacuzino, fiind unul dintre reprezentanții de seamă ai școlii acestuia. Pentru o perioadă scurtă, 1.04.1920-16.10.1920, Danielopolu funcționează ca medic primar de consultații la Spitalul Colentina.

În perioada 1923-1950 întreprinde cercetări referitoare la legătura dintre sistemul nervos neurovegetativ și cel endocrin⁷.

În anul 1928, Daniel Danielopolu a elaborat prima teorie cu caracter general emisă de un român, teorie privind echilibrul forțelor întregului organism. A elaborat de asemenea concepția farmacodinamiei nespecifice⁸.

Savant de renume mondial, cu numeroase lucrări, socruce clinica de la Spitalul Filantropia, remarcabilă ca model de funcționalitate, introducând în laboratorul său tehnici și aparate moderne de cercetare. D. Danielopolu are și preocupări de organizare sanitară și de restaurare a învățămîntului medical. Inițiază în anul 1935 Academia de medicină (1935-1948), ce grupează pe reprezentanții cei mai de seamă ai medicinei românești din perioada interbelică⁹.

Daniel Danielopolu este considerat cel mai mare savant al clinicii medicale românești, ce a deschis o nouă etapă în dezvoltarea acesteia, realizând unitatea între clinică și fiziopatologie, între terapeutică și farmacodinamică¹⁰. Preocupat continuu de îmbunătățirea învățămîntului clinic, D. Danielopolu este și creatorul unei valoroase școli de clinică medicală.

8. În anul universitar 1910-1911, medalia pentru teza de doctorat în medicină și este conferită doctorului Nicolae Oancea, pe care și aflăm din iulie 1922 medic primar de consultații la Spitalul Colentina¹¹.

Medalia corespunde ca descriere și execuție cu cele de mai sus, deosebindu-se numai prin numele medicului. Este din argint, cu diametrul de 50 mm, gravori W. & M. St. Nr. inv. B II 1295.

Spitalul Colentina s-a dezvoltat mult în perioada interbelică, dispunând în 1942 de șase clinici de învățămînt medical, trei servicii de consultații și unul de boli contagioase pentru copii. Nicolae Oancea devine medic primar în serviciul de consultații ginecologice și obstetricale¹².

9. Ultima medalie pe care o prezentăm în cadrul acestui subiect este medalia de argint obținută de George Băltăceanu (1885-1952) în perioada 1911-1912.

Aversul este identic cu al celorlalte medalii prezentate. Pe revers este înscris, ca și până acum, numele comerciantului Christescu. Legenda este pe nouă rânduri : "FUNDATIUNEA / ALEXANDRU CHRISTESCU / COMERCIANT / → * ← / LUI / GEORGE BALTACEANU / PENTRU / TEZA DE DOCTORAT IN MEDICINA / CEA MAI MERITORE / ANUL SCOLAR 1911-1912 / DECAN / Dr. M. PETRINIGALATZ".

Medalia este din argint, cu diametrul de 50 mm, gravori W. & M. St. Nr.inv. B II 1310.

După terminarea facultății, G.Băltăceanu pleacă la specializare la Paris. În 1911 devine doctor docent în terapeutică. În anul 1928 funcționează ca medic primar la Spitalul Brncovenesc. Fost elev al lui Anibal Teohari, în 1938 îi succedează acestuia la Catedra de balneologie și dietetică¹³. Este cunoscut ca autor al unor importante studii privind cura internă cu ape minerale și farmacodinamica acestora¹⁴.

Numele gravurilor ce apar pe aceste medalii cu inițialele W. & M. St. reprezintă prescurtarea numelor lui Wilhelm Mayer și Franz Wilhelm, proprietarii unui atelier fondat în 1860 de sculptorul și gravorul Wilhelm Mayer și condus din anul 1876 de el și de cumnatul său, Frantz Wilhelm. Numele vechii firme : "WILHELM MAYER METALLWAREN FABRIK", a fost schimbat în 1896 în "MAYER WILHELM & FRANTZ WILHELM", sau "DIE STUTTGARTER METALLWAREN FABRIK".

Wilhelm Mayer s-a născut în 1840 și a studiat sculptura și gravura la Școala de Artă din Stuttgart. Frantz Wilhelm s-a născut în 1846.

Această firmă a primit o medalie de aur la o expoziție de medalii și plachete din anul 1906, de la Dresda. Printre cele mai bune realizări ale lor se numără medalii portrete, reprezentând personalități cunoscute din viața politică și artistică, medalii și plachete cu subiecte istorice, medalii acordate pentru premii etc.¹⁵.

Dintre alte piese lucrate de această firmă pentru țara noastră, amintim Placheta monumentului doctorului Carol Davila (1903), Medalia comemorativă - 400 de ani de la moartea lui Stefan cel Mare (1904), Medalia Azilului Ghiță și Elena Cantacuzino (1905), Placheta doctorului G. Severeanu (1910), Placheta lui Spiru Haret (1911)¹⁶.

NOTE

- 1 "Buletinul Societății Numismatice Române", an.III, p.119-120.
- 2 Ibidem. an.II, trim.II, 1905, p.67-68.
- 3 Dare de seamă asupra mersului Societății de la 1903-1904, în BSNR, nr.15, 1910, p.8.
- 4 Istoria medicinei românești, Edit. Medicală, București, 1972, p.19-20.
- 5 Ibidem, p. 382-385.

- 6 Ibidem, p. 355.
- 7 Ibidem, p. 371.
- 8 Ibidem, p. 355-356.
- 9 Ibidem, p. 357.
- 10 Ibidem, p. 354.
- 11 Eforia Spitalelor Civile, 1832-1932, p.22.
- 12 Spitale vechi și noi. Studii și note, sub redacția dr. G. Brătescu, Edit. Medicală, București, 1976, p.376.
- 13 Istoria medicinei românești, op.cit., p. 358.
- 14 Ibidem, p. 374.
- 15 Biographical Dictionary of Medalists, Coin-Gem-and Seal-Engravers, Mint-Masters, Ancient & Modern with References to their Works, compiled by L.Forrer, vol. III, Burt Franklin, New York, 1970, p.638.
- 16 George Buzdugan și Gheorghe Niculiță, Medalii și plachete românești, Edit. Științifică, București, 1971, p.252-260.

MÉDAILLES INÉDITES AYANT DES SUJETS DU DOMAINE
DE LA MÉDECINE DANS LA COLLECTION DU MUSÉE NATION-
NAL D'HISTOIRE DE LA R. S. DE ROUMANIE

Résumé

On présente neuf médailles inédites accordées aux jeunes médecins pour la meilleure thèse de doctorat en médecine entre les années 1905-1912. Les médailles ont été offertes par le doyen de la Faculté de Médecine de Bucarest, au moyen d'un fond laissé par le commerçant Christescu. Toutes les médailles ont été frappées sous la direction de la Société Numismatique Roumaine par la maison Wilhelm & Mayer de Stuttgart.